TARTU ÜLIKOOL
Pressiteade
10. juuni 2014

Tartu ülikooli audoktorile omistati mainekas kosmoloogiapreemia

Tartu ülikooli vilistlane ja audoktor, Tartu observatooriumi vanemteadur astrofüüsik Jaan Einasto nimetati Gruberi sihtasutuse kosmoloogiapreemia laureaadiks lähikosmose uurimise eest. Gruberi kosmoloogiapreemiaga tunnustatakse ka Kenneth Freemani, R. Brent Tully ja Sidney van den Berghi nende rolli eest lähikosmose kosmoloogia arendamisel.

„Tahame tunnustada nende pioneerlikku panust lähikosmose ehitusest ja koostisest arusaamisel," väärtustas preemiakomisjoni esimees Wendy Freeman laureaatide tehtud tööd. „Nende aastakümneid kestnud lähikosmose vaatlused ja analüüs on lubanud kosmoloogidel, kaasa arvatud neil endil, uurida Universumi evolutsiooni suurimatel skaaladel."

"Selle preemiaga tunnustatakse tegelikult meie Eesti astronoomide pikaajalist teedrajavat tööd lähikosmose uurimisel. Olen siin kui Ernst Öpiku ja Grigori Kuzmini õpilane ja mul on eriti hea meel, et seda tööd jätkavad noored astronoomid Tartu observatooriumis" rõõmustab vastne laureaat Jaan Einasto.

Käesoleva aasta Gruberi preemia laureaadid uurisid üksteisest sõltumatult Linnutee galaktikat, kohaliku grupi galaktikaid ja teisi lähedasi galaktikaid, töötades välja uurimisstrateegiaid ja tehes avastusi, mis viisid kahele fundamentaalsele muutusele selles, kuidas me Universumist aru saame: tumeaine ja kosmilise võrgustiku avastamine.

Jaan Einasto on Tartu observatooriumis töötanud alates oma tudengiaegadest 1940ndatel. Tumeaine on läbi aastate olnud tema peamiseks uurimisobjektiks. Einasto oli ka esimene, kes hakkas tegema vaatlusandmetel põhinevaid arvutimudeleid, mis näitavad Universumi ehitust ning kinnitavad, et Universum meenutab kosmilist võrgustikku – galaktikate ja galaktikate superparvede ahelaid, mida eraldavad suured tühikud.

Preemia antakse üle Yale'i ülikoolis 1. oktoobril 2014 toimuval tseremoonial. Lisaks rahalisele preemiale saab iga laureaat kuldse laureaadimedali ning tunnustusteksti.

Gruberi Rahvusvahelise preemiaga tunnustatakse kosmoloogia, geneetika ja neuroteaduste alade teadlasi, kelle põhjapanevad uurimused ja avastused muudavad paradigmasid meie teadmistes ja kultuuris.

Kosmoloogia uusimate saavutuste tagamaad avab ka 23-28 juunil Tallinas toimuv rahvusvahelie astronoomiaühingu konverents (http://iau.maido.ee/).

Lisainfo: **Jaan Einasto**, TÜ audoktor, TO vanemteadur, astrofüüsik, Gruberi preemia laureaat e-post: einasto@to.ee.

Teate edastasid

Virge Tamme
Tartu ülikooli pressiesindaja
tel: +372 737 5683
mob: +372 58 155 392
e-post: Virge.Tamme@ut.ee
www.ut.ee

Anu Reinart
Tartu observatooriumi direktor
Tel +372 51 93 8989